

## กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง การออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงพยาบาล ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและประสิทธิภาพการรักษา เนื่องจากบุคคลหลายท่านได้กรุณาช่วยเหลือให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ คำปรึกษาแนะนำ ความคิดเห็น และกำลังใจ ดังนี้

ขอขอบคุณโรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี โรงพยาบาลรามมา โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลบ้านแพ้ว และโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ที่ให้ข้อมูล ต่อการสัมภาษณ์ และภาพถ่ายที่มีประโยชน์ต่อการวิจัย ซึ่งมีส่วนช่วยให้รายงานการวิจัยสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ช่วยส่งเสริม และสนับสนุนทุนในการทำรายงานการวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของสถาบันวิจัยและพัฒนา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านต่างๆ ในการทำการวิจัย

ขอขอบคุณเจ้าของบทความต่างๆ ที่ปรากฏในรายงานวิจัยฉบับนี้ ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลที่มีประโยชน์ซึ่งมีส่วนช่วยให้รายงานการวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว ที่ได้ช่วยส่งเสริมสนับสนุน และเป็นกำลังใจตลอดมาให้ผู้เขียนจัดทำรายงานการวิจัย

ดร.ปรีชญา ครูเกษตร  
ผู้วิจัย

19 กรกฎาคม 2559

# สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	I
กิจกรรมประกาศ	III
สารบัญ	IV
สารบัญภาพ	VI
สารบัญตาราง	IX
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1    ความเป็นมาและปัญหา	1
1.2    วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3    คำถามของการวิจัย	2
1.4    ขอบเขตการวิจัย	2
1.5    สมมติฐานการวิจัย	3
1.6    ขั้นตอนการศึกษา	3
1.7    คำนิยามศัพท์	4
1.7    ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2. การทบทวนวรรณกรรม	5
2.1    แนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	5
2.1.1    การจัดองค์ประกอบเชิงพื้นที่	6
2.1.2    สภาพแวดล้อมทางกายภาพในด้านบรรยากาศ (Ambient)	7
2.2    แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้นที่	10
2.2.1    การวิเคราะห์เปรียบเทียบผังพื้นที่	10
2.2.2    วิธีการศึกษาขนาดของพื้นที่ ความสัมพันธ์ของพื้นที่ กลุ่มของพื้นที่ และพื้นที่ส่วนรวม	11
2.3    แนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลหลังการเข้าครอบครองพื้นที่	15
2.3.1    องค์ประกอบทางด้านประโยชน์ใช้สอย	16
2.3.2    องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม	16
2.4    แนวความคิดและทฤษฎีด้านกรอบการเคลื่อนไหวของร่างกาย	18
2.5    แนวความคิดเกี่ยวกับการรับรู้สภาพแวดล้อม	19
2.5.1    แนวคิดการใช้รูปภาพ Stimuli และระดับความซับซ้อน	19
2.5.2    แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในที่อยู่อาศัย	23
2.5.3    การรับรู้สภาพแวดล้อม (เชิงบุคคล)	24
2.6    ตัวแปรจากกรอบทฤษฎี	25

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
<b>3. วิธีดำเนินการวิจัย</b>	<b>29</b>
3.1 ขั้นตอนการวิจัย	29
3.2 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	31
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	32
3.4 การเก็บข้อมูล	33
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	34
<b>4. ผลของการศึกษา</b>	<b>35</b>
4.1 ผลการศึกษาลักษณะกิจกรรม พฤติกรรมและปัญหาที่เกิดขึ้น รูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในพื้นที่พักคอย และห้องพักผู้ป่วย ที่เป็นกรณีศึกษารวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น	35
4.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างต่อการจัดพื้นที่	39
4.2.1 การจัดพื้นที่ห้องน้ำ	40
4.2.2 การจัดตำแหน่งเตียงผู้ป่วยกับตำแหน่งประตูเข้าออก	40
4.2.3 ตำแหน่งเตียงผู้ป่วย กับโซฟาของญาติ	40
4.2.4 ตำแหน่งของโซฟาของญาติกับตำแหน่งของประตูทางเข้าออกห้องพักผู้ป่วย	40
4.3 ผลการศึกษาทัศนคติ และความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมด้านบรรยากาศ	41
4.3.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณโถงพักคอยภายในโรงพยาบาล	43
4.3.2 สภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องพักผู้ป่วย	50
<b>5. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ</b>	<b>57</b>
5.1 สรุปผลการวิจัย	57
5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในอนาคต	60
<b>บรรณานุกรม</b>	<b>61</b>
<b>ประวัติผู้วิจัย</b>	<b>63</b>

## สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แสดง Separation of spaces within the Physiotherapy area	12
2.2	แสดงตัวอย่าง Subdivision and separation of spaces within the GP area	12
2.3	แสดงการจัดกลุ่มพื้นที่ของศูนย์สุขภาพในการเชื่อมโยงกลุ่มพื้นที่และทางเข้าของอาคาร	13
2.4	ภาพตัวอย่างลักษณะการแบ่งประเภทของห้องเป็นแบบ Decorative, Stylish, Familia	21
2.5	ภาพตัวอย่างลักษณะอาคารที่ใช้ในการประเมินและได้รับการชื่นชม	22
2.6	แสดงเครื่องมือ Emotion Circumplex ใช้ประเมินถึงความรู้สึกชื่นชมยินดี (Pleasure) และความกระตือรือร้น (Arousal) ของตนเองต่อแต่ละสิ่งที่ต้องการวัด	22
2.7	แสดงผังเชื่อมโยงการบริการวิจัย และการเชื่อมโยงตัวแปร	25
3.1	แสดงระเบียบวิธีวิจัย	30
3.2	แสดงสเกลระดับความนิยมในแบบสอบถาม	32
3.3	แสดงสเกลระดับความนิยมในการวิเคราะห์ผล	34
4.1	แสดงตัวอย่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณโรงพักคอยภายในโรงพยาบาลที่เป็น กรณีศึกษา	36
4.2	แสดงตัวอย่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณโรงพักคอยภายในโรงพยาบาลที่เป็น กรณีศึกษา	37
4.3	แสดงตัวอย่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณโรงพักคอยภายในโรงพยาบาลที่เป็น กรณีศึกษา	37
4.4	แสดงตัวอย่างผู้ป่วยที่ต้องใช้รถเข็น	38
4.5	แสดงตัวอย่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องพักผู้ป่วย ภายในโรงพยาบาลที่ เป็นกรณีศึกษา	39
4.6	แสดงตัวอย่างการจัดพื้นที่ภายในห้องพักผู้ป่วยเดี่ยว ภายในโรงพยาบาลที่ได้จากผล การวิเคราะห์	41
4.7	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบชนิดของแสงภายในสภาพแวดล้อมทาง กายภาพบริเวณโรงพักคอยภายในโรงพยาบาล	42
4.8	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบแสงแบบกระจายไปทั่วๆ บริเวณ โดยให้มี น้ำหนักของแสงที่เท่าๆกัน ภายในสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณโรงพักคอย ภายในโรงพยาบาล	43
4.9	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการใช้แสงประดิษฐ์ในการตกแต่งบริเวณโดยรอบภายใน สภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณโรงพักคอยภายในโรงพยาบาล	44
4.10	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการใช้แสงสีขาวในการตกแต่งบริเวณโดยรอบภายใน สภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณโรงพักคอยภายในโรงพยาบาล	44
4.11	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการใช้สีวรรณะเย็นเพื่อใช้ในการตกแต่งผนัง เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น	45
4.12	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการใช้สีในการตกแต่งเน้นโทนสีที่มีการใช้สีขาวผสมให้มี ความนุ่มนวลมากขึ้น	46

## สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
4.13	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบทางเข้าให้มีรูปแบบการเข้าถึงที่มีความซับซ้อนโดยเฟอร์นิเจอร์ หรือการแบ่งสัดส่วนที่มีความซับซ้อน	46
4.14	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบให้มีรายละเอียดในการตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ มีลวดลายค่อนข้างมาก	47
4.15	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการตกแต่งด้วยรูปภาพ น้ำตก ต้นไม้ แจกัน เป็นต้น ที่มีอยู่มากภายในบริเวณ	47
4.16	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบโดยเลือกใช้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ไม้ หินอ่อน เป็นต้น	48
4.17	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองแนวความคิดในการออกแบบตกแต่งภายในโดยเลือกใช้สไตล์ ตะวันออก	49
4.18	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองแนวความคิดในการออกแบบตกแต่งภายในโดยเลือกใช้รูปแบบดั้งเดิม	49
4.19	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ และบริเวณรอบๆ โดยมีการออกแบบจากรูปทรงเรขาคณิต	50
4.20	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบแสงแบบกระจาย ภายในสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณห้องพักผู้ป่วย ภายในโรงพยาบาล	51
4.21	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบแสงธรรมชาติ ภายในสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณห้องพักผู้ป่วย ภายในโรงพยาบาล	51
4.22	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบแสงสีขาว ภายในสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณห้องพักผู้ป่วย ภายในโรงพยาบาล	52
4.23	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบรูปแบบโทนสีเย็น และรูปแบบสีอ่อน ภายในสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณห้องพักผู้ป่วย ภายในโรงพยาบาล	53
4.24	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบความซับซ้อนในการตกแต่งแบบเรียบง่าย ภายในสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณห้องพักผู้ป่วย ภายในโรงพยาบาล	53
4.25	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบให้มีรายละเอียดในการตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ มีลวดลายค่อนข้างมาก	54
4.26	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการตกแต่งด้วยต้นไม้ แจกัน เป็นต้น	54
4.27	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองการออกแบบโดยเลือกใช้ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ไม้ หินอ่อน เป็นต้น	55
4.28	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองแนวความคิดในการออกแบบตกแต่งภายในโดยเลือกใช้รูปแบบสมัยใหม่	55
4.29	แสดงภาพ stimuli ที่จำลองแนวทางการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ โดยมีการออกแบบจากรูปทรงเรขาคณิต	56
5.1	ตัวอย่างการออกแบบส่วนโถงพักคอย ภายในโรงพยาบาล โดยใช้สีโทนเย็น	59

## สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
5.2	ตัวอย่างการออกแบบส่วนห้องตรวจ ภายในโรงพยาบาล โดยใช้สีโทนเย็น	59
5.3	ตัวอย่างการออกแบบส่วนโถงพักคอย ภายในโรงพยาบาล โดยใช้วัสดุธรรมชาติ	60

## สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	แสดงสรุปนิยามด้านมโนทัศน์-ด้านปฏิบัติการ-ตัวชี้วัด และเครื่องมือในการวิจัย	26
5.1	แสดงการสรุปผลการวิจัยตามประเด็นการออกแบบ ในส่วนโรงพักคอย	58
5.2	แสดงการสรุปผลการวิจัยตามประเด็นการออกแบบ ในส่วนห้องพักผู้ป่วย	58